

2η ΦΑΣΗ - ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΠΑΛ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΙΩΑΝΝΑ ΓΚΙΝΙΔΗ & ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΑΓΟΥΛΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2025

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 10

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ CANCEL CULTURE

Οι γνώμες είναι σαν τις μύτες -λένε σε μια εξευγενισμένη εκδοχή της γνωστής φράσης- καθένας έχει κι από μία! Και ποιος να φανταζόταν στην τόσο πρόσφατη ιστορία, ας πούμε περί το 1990, λίγα χρόνια αργότερα ο καθένας θα είχε τη δυνατότητα να την εκφράζει όχι μόνο στο πλαίσιο συζητήσεων με τον κύκλο του, αλλά και υπό μορφήν ανακοίνωσης απευθυνόμενης προς και προσβάσιμη από όλους. Η δημιουργία και ευρεία χρήση του διαδικτύου ανανέωσε αποφασιστικά τις ανθρώπινες επικοινωνιακές σχέσεις, από όπου ανέβλυσε μια δύναμη πρωτόγνωρη στο μέσο άνθρωπο, μια δύναμη που μέχρι τότε ανήκε σε μια συγκεκριμένη μερίδα του πληθυσμού. Αυτήν της δημόσιας τοποθέτησης. Κάπως **έτσι**, φαινόμενα που, σε πρωτόλειες μορφές, υπήρχαν και νωρίτερα, μετασχηματίστηκαν προσλαμβάνοντας διαφορετικό χαρακτήρα, επιτείνοντας την έντασή τους και ραφινάροντας τη δομή τους. Το φαινόμενο της cancel culture (κουλτούρα της ακύρωσης), ανήκει εμφανώς σε αυτήν την κατηγορία και ενώ δεν αποτελεί κεραυνό εν αιθρία, είναι συνάμα σαφές πως δε νοείται πέραν ή δίχως του διαδικτύου. Αποτελεί ένα βαθιά κοινωνικό ζήτημα το οποίο, εξελισσόμενο στον ψηφιακό χώρο/χρόνο, αποδεικνύει πως η online και η offline πραγματικότητα παραμένουν εξίσου 'πραγματικές'.

Πρόδρομοι της cancel culture εμφανίζονται από τις αρχές της χιλιετίας στο Black Twitter (μέρος του X – πρώην Twitter όπου κυριαρχούν οι φωνές μαύρων πολιτών), αλλά η μορφή της αποκρυσταλλώνεται τη δεκαετία 2010-2020, με το κίνημα #MeToo να της δίνει μια καθοριστική ώθηση. **Πρόκειται για μια προσπάθεια να «ακυρωθούν», δηλαδή να απομακρυνθούν, συγκεκριμένα πρόσωπα^[1] αρχικά στα social media και εν συνεχεία στην κοινωνία εν συνόλω.** Μερίδα του πληθυσμού συσπειρώνεται ώστε να ασκήσει κριτική και να αποσύρει τη στήριξή του από άτομα της δημόσιας σφαίρας που έχουν διατυπώσει απόψεις που κρίνονται ως προβληματικές ή που έχουν κατηγορηθεί για κάποιο ηθικό ολίσθημα ή ποινικό αδίκημα.

Είναι ξεκάθαρο και οφείλει να τονισθεί πως αρχικά και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη, αυτή η προσπάθεια διέπεται από ευγενή κίνητρα και στόχους. Οι υποστηρικτές της cancel culture συνήθως βάλλονται κατά ιδεών ή πράξεων που, σε πολλές περιπτώσεις, εμφανίζουν πολλά προβλήματα και σχεδόν πάντα καλλιεργούν συμπεριφορές που θέτουν σε κίνδυνο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις γυναίκες ή τα άτομα της LGBTQ+ κοινότητας. Πρόκειται για άτομα που συχνά ή δεν ακούγονται ή ακούγονται κατ'επίφαση ενώ επί του πρακτέου συνεχίζουν να περιθωριοποιούνται, να στερούνται ίσων ευκαιριών και αντιμετώπισης και να θυματοποιούνται είτε αυτό συμβαίνει μέσω εκμετάλλευσης είτε και πάσης φύσεως επιθέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η cancel culture εκκινεί θετικά με την ορμή της στήριξης και της προστασίας, ώστε να προτάξει και να προασπίσει τα δικαιώματα των ομάδων αυτών, να δώσει φωνή στα μέλη τους. Στόχος της είναι η ανατροπή και η αποπαγιοποίηση των παραδοσιακών σχέσεων εξουσίας της κοινωνίας και προς αυτόν το σκοπό η αποκάλυψη και κριτική προβληματικών απόψεων καθώς και η προσπάθεια κατεδάφισης του βάθρου ανθρώπων που βρίσκονται σε προνομιούχο θέση και τις εξέφρασαν είναι δικαιολογημένη, έως και θεμιτή. Κι αυτό διότι έτσι δίνει βήμα για να κοιτάξουμε ευθέως τις παθογένειες της κοινωνίας, χωρίς να αποπροσανατολιζόμαστε από παράγοντες όπως η φήμη κάποιου. **Αφού** τα άτομα που ακυρώνονται είναι πάντα άτομα με ιδιαίτερη φήμη, το να προσπαθήσει μια ενέργεια να μειώσει αυτήν την επήρεια στον ψυχισμό της ευρύτερης κοινωνίας και να τους εγκαλέσει να αξιολογήσουν τις δράσεις και τις απόψεις τους με λογική και ψυχραιμία, μπορεί σαφώς να φέρει πολλά οφέλη για το δημόσιο διάλογο!

Αν και τα κίνητρα, **λοιπόν**, σε ένα ιδεολογικό επίπεδο είναι ή οφείλουν να είναι ευγενή, κατ'ουσίαν η κατάσταση είναι πολύ λιγότερο ιδανική και

αυτό δε συμβαίνει μόνο από το πέρασμα της θεωρίας στην πράξη, αλλά ήδη από το κίνητρο της cancel culture, τα οποία στρεβλώνονται καθώς κατευθύνονται από το «πώς θα προκαλέσουμε θετική αλλαγή στην κοινωνία» στο «πώς θα **τιμωρήσουμε** το 'δράστη'». Όπως αποδεικνύουν πλείστα παραδείγματα των τελευταίων ετών, εδώ ξεκινούν τα προβλήματα. Οι άνθρωποι που ακυρώνουν επιδίδονται σχεδόν πάντα σε ένα λόγο μίσους, ή ακόμη και σε απειλές με αποτέλεσμα ο χώρος που θα έπρεπε να υπερασπίζεται αδύναμους, να καταλήγει σε ένα χώρο διαδικτυακού λιντσαρίσματος, ή, όπως συχνά αναφέρεται, σε ένα κυνήγι μαγισσών. Οι προεκτάσεις αυτής της πρακτικής μπορεί να είναι -και συχνά είναι- καταστροφικές τόσο στο επίπεδο του ακυρωμένου και των οικείων του όσο και στο επίπεδο της ευρύτερης κοινωνίας.

Από τη στιγμή που γίνεται η τιμωρία το κίνητρο της ακυρωτικής συμπεριφοράς, γίνεται αντιληπτό πως, εξ ορισμού, όσοι ακυρώνουν στόχο έχουν την πρόκληση πόνου στον ακυρωμένο, τον οποίον και έχουν ήδη κρίνει ως ένοχο και καταδικάσει. Το τελευταίο αποτελεί μείζον ζήτημα διότι στο νομικό σύστημα των δυτικών κοινωνιών τίθεται ως απαράβατη αρχή το τεκμήριο της αθωότητας. Το δικαστικό σύστημα εκκινεί από τη θέση πως ο κατηγορούμενος είναι αθώος και πως η ενοχή του οφείλει να αποδειχθεί.^[2] Στην περίπτωση, όμως, της cancel culture αυτό είναι πλήρως ανεστραμμένο. Η ενοχή αποφασίζεται με συνοπτικές διαδικασίες, δίχως διερευνήσεις ή διευκρινήσεις, δίχως αμφιβολίες και, προπάντων, δίχως να παραχωρείται σε κανέναν η δυνατότητα υπεράσπισης του κατηγορουμένου. Βασιλεύει το περίφημο «καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα» γιατί άπαξ και προκαλέσει κάτι την κατακραυγή, ακόμη και να αθωωθεί από δικαστήρια ο «ένοχος» συχνά παραμένουν απέναντί του μια γενικευμένη δυσπιστία κι ένα λανθάνον μίσος. Αν, δε, προσπαθήσει ο ακυρωμένος να εξηγήσει κάτι ή να υπερασπιστεί τον εαυτό του, η κατάσταση τυπικά επιδεινώνεται· ενώ αν τον υπερασπιστεί κάποιος άλλος, μπαίνει κι ο ίδιος στο στόχαστρο. Αναρωτιέται ευλόγως, επομένως, κανείς ποια δικαιώματα αφουγκράζονται οι υποστηρικτές της cancel culture και πώς αξιολογούν δικαιώματα που αξίζουν να προασπιστούν και άλλα που αξίζουν να καταπατηθούν.

Ιδιαίτερος ανησυχητικό, μάλιστα, είναι ότι ανεξαρτήτως «αδικήματος», η τιμωρία όλων είναι λίγο ως πολύ η ίδια. Αυτό θυμίζει τις αντιρρήσεις του Michel Foucault περί του θεωρητικά σωφρονιστικού χαρακτήρα των φυλακών. Σύμφωνα με το Foucault, για αδικήματα που επιφέρουν φυλάκιση, η ποινή που εφαρμόζεται είναι πάντα ίδιας φύσης, ενώ μεταβαλλόμενη είναι μονάχα η διάρκεια αυτής, με αποτέλεσμα ο

σωφρονισμός των κρατουμένων να μην είναι παρά μια επίφαση (αφού δεν υπάρχει προσωποποιημένη αντιμετώπιση με στόχο τη μεταμέλεια και την επανένταξη) που καλύπτει την ανάγκη άσκησης εξουσίας από τη μεριά της κοινωνίας και του κράτους πάνω στον καταδικασμένο ως ένοχο. Εγείρεται, έτσι, εμμέσως το ζήτημα της αναλογικότητας της ποινής – τιμωρίας. Το δίκαιο των δυτικών χωρών προστάζει πως όταν επιβάλλεται μια ποινή αυτή δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το έγκλημα που διεπράχθη. Εφόσον, όμως, οι παρτιζάνοι της cancel culture συχνά αντιμετωπίζουν με την ίδια σφοδρότητα άτομα που ανήρτησαν κάποιο μεμπτό σχόλιο ή δημοσίευση και άτομα που κατηγορούνται επί παραδείγματι για βιασμό, είναι σαφές πως η όποια προσπάθεια για εφαρμογή της αναλογικότητας αναιρείται.

Βιβλιογραφία :

Ash S. et al. (2023), « The Neural Correlates of Narcissism: Is There a Connection with Desire for Fame and Celebrity Worship? » in Brain Sciences 13(10), doi: 10.3390/brainsci13101499.

Carey B. (2006), « The fame motive » in The New York Times, <https://www.nytimes.com/2006/08/22/health/psychology/22fame.html>.

Carson P. (2013), « The psychology of 'fame' » in Counselling Psychology: Integrating Theory, Research and Supervised Practice (ed. Carson P.), Routledge.

Fassin D. (2017), Punir: Une passion contemporaine, Seuil.

Foucault M. (1975), Surveiller et punir, Gallimard.

Janssens J. & Spreeuwenberg L. (2022), « The moral implications of cancel culture » in Ethical Perspectives, 29(1), doi: 10.2143/EP.29.1.3290737.

Nietzsche F. (2012), Γενεαλογία της ηθικής (μτφ. Σαρίκας Ζ.), Πανοπτικόν.

Murphy JG. (2012), Punishment and the Moral Emotions: Essays in Law, Morality, and Religion, Oxford University Press.

[1] Μπορεί στόχος ακυρωτικών συμπεριφορών να είναι και προϊόντα ή εταιρείες, αλλά στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αποτελεί προσωποπαγές φαινόμενο και ως τέτοιο θα πραγματευθεί από το παρόν άρθρο.

[2] Αυτή είναι, τουλάχιστον, η θεωρητική του αρχή. Είναι γνωστό, αν και θλιβερό, πως υπάρχουν φορές που αυτό δεν εφαρμόζονται και το δικαστικό σώμα εξαντλεί την αυστηρότητά του σε άτομα στα οποία δεν αξίζει τέτοια μεταχείριση για πολιτικές, συνήθως, σκοπιμότητες. Η απάντηση, όμως, σε αυτό δεν είναι να εξαπλωθούν τα κακώς κείμενα, αλλά αντιθέτως να περιοριστούν και να διορθωθούν.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2
Κουλτούρα της ακύρωσης ή ακύρωση της κουλτούρας;
10.07.2024 11:09
Αννα Γρίβα

Η cancel culture αποτελεί μια όψη της ευρύτερης κρίσης της δυτικής ταυτότητας.

Η Λογοτεχνία αποτελεί τη διατυπωμένη ανάγκη του ανθρώπου να εκφράσει προβληματισμούς και συγκινήσεις που προκαλούν τα ποικίλα ερεθίσματα στον ψυχισμό και τη νόησή του. Ένα κριτήριο για να μπορέσουμε να ονομάσουμε ένα λογοτεχνικό έργο σημαντικό είναι η έκταση της επίδρασής του διαχρονικά αλλά και ο βαθμός στον οποίο συμπυκνώνει τα βαθύτερα ερωτήματα του ανθρώπου, καταδεικνύει τις ανθρώπινες αντιφάσεις και δυνατότητες, εγείρει τον αναστοχασμό.

Τα λογοτεχνικά έργα προφανώς απηχούν τις αντιλήψεις των συγγραφέων τους, αλλά στην περίπτωση των έργων με διαχρονική αξία το κείμενο έχει αποκτήσει δική του «ζωή», έχει υπερβεί τις αντιλήψεις του γράφοντος και κατέχει μια δυναμική που κινητοποιεί αναγνώστες διαφορετικών εποχών και τόπων. Ως ιστορικοί της λογοτεχνίας γνωρίζουμε πως τα έργα που χαρακτηρίζονται από υπερβολικό διδακτισμό, ρητορεία, πρόθεση προπαγάνδισης των «ορθών» ιδεών, και εν γένει από μια εργαλειοποίηση της λογοτεχνίας, δεν έσπασαν το φράγμα του χρόνου.

Με λίγα λόγια: το να έχει κανείς τις «ορθές», κατά τη γνώμη του, ιδέες δεν είναι ούτε αναγκαία ούτε ικανή συνθήκη για να φτιαχτεί σημαντική λογοτεχνία.

Ο ιστορικός της λογοτεχνίας γνωρίζει τον κίνδυνο που ενέχει κάθε είδους index απαγορευμένων βιβλίων όπως και κάθε damnatio memoriae: από τους ιεροεξεταστές μέχρι τους σύγχρονους ολοκληρωτισμούς έγινε προσπάθεια να περιχαρακωθεί η λογοτεχνία. Στην τρέχουσα εκδοχή της όμως, η λογοκρισία έχει φορέσει ένα παράξενο προσωπίο που συνάδει με: α) μια ανιστορική θεώρηση των έργων (presentism): τα έργα δηλαδή άλλων εποχών κρίνονται με σύγχρονα κριτήρια και αν βρεθούν σε αυτά ίχνη μη αποδεκτών, κατά τους κριτές τους, θέσεων επιχειρείται εξάλειψη ή «διόρθωσή» τους· β) μια αυθαίρετη ταύτιση των απόψεων των μυθοπλαστικών χαρακτήρων, που οφείλουν να υπηρετήσουν την αληθοφάνεια του περιεχομένου, με τις απόψεις του συγγραφέα.

Προσωπικά είμαι απολύτως ενάντια σε κάθε είδους εξαλείψεις και παρεμβάσεις επί των κειμένων εξαιτίας των παραπάνω λογικών αυθαιρεσιών αλλά και για έναν ακόμη λόγο: αν αρχίσουν, δημιουργούν ένα προηγούμενο, το οποίο μπορεί να εκμεταλλευτεί όποιος έχει τη δύναμη να ασκήσει λογοκρισία. Μόνη δικλίδα ασφαλείας για τη δημοκρατία είναι η ελεύθερη έκφραση των ιδεών, ακόμη και εκείνων με τις οποίες διαφωνούμε ή τις οποίες θεωρούμε επικίνδυνες. Ο τρόπος να πολεμήσει κανείς τις ιδέες με τις οποίες διαφωνεί είναι μέσα από την παιδεία που καλλιεργεί την κριτική σκέψη. Με την κριτική σκέψη μπορούμε να διακρίνουμε το επωφελές από το καταστροφικό, θέτοντας στο κέντρο της κοινωνίας την αποδοχή και την κατανόηση.

Μια σημαντική διάσταση της **cancel culture** αναδύεται στην εκπαίδευση της λογοτεχνίας, όπου ενίοτε προτείνεται η διαμόρφωση νέων προγραμμάτων σπουδών με κριτήριο την ισόποση συμπερίληψη συγγραφέων που θα καλύπτουν κάθε φυλή/εθνότητα/μειονότητα. Δεν αποτελεί δηλαδή πλέον κριτήριο επιλογής η καλλιτεχνική αξία των έργων, αλλά τίθενται κριτήρια επιλογής εξωλογοτεχνικά, όπως η εθνική/κοινωνική/πολιτιστική προέλευσή τους.

Αυτή η τακτική καταδεικνύει μια θεώρηση σύμφωνα με την οποία η διαχρονικότητα ενός έργου, π.χ. της κλασικής αρχαιότητας, στην πραγματικότητα δεν προκύπτει από την πανανθρώπινη αξία του, αλλά από σχέσεις εξουσίας που επέβαλε ο πολιτισμός του «λευκού αρσενικού». Μια τέτοια θεώρηση όμως είναι μονομερής: ιστορικά γνωρίζουμε πως καμία σχέση εξουσίας δεν επιδρά καθοριστικά στην τελική επιβίωση ενός έργου σε μεγάλες χρονικές κλίμακες (αιώνων, χιλιετιών).

Αλλη αξιοσημείωτη πτυχή της cancel culture είναι η «καταδίκη» όσων κειμένων αναστοχάζονται περί της δύναμης των ενστίκτων και των παθών που προκύπτουν από τις φυσικές καταστάσεις. Αυτά τα κείμενα, που ανατέμνουν τη φύση των πραγμάτων, κρίνονται επικίνδυνα, αφού και μόνο η υπόνοια ύπαρξης φύσης θεωρείται ύποπτη για ρατσιστικές αντιλήψεις. Κατανοούμε όμως πως με αυτόν τον τρόπο θα έπρεπε να απορριφθεί το σύνολο της κλασικής λογοτεχνίας, η οποία θέτει στον πυρήνα της την κατανόηση της φύσης και της θέσης του ανθρώπου στον κόσμο.

Ας έρθουμε τέλος στη μεγαλύτερη αντίφαση του κινήματος: εφόσον οι θιασώτες του μιλούν στο όνομα των δικαιωμάτων, γιατί η ευαισθησία τους είναι επιλεκτική; Η ακύρωση αφορά πάντοτε συνιστώσες του δυτικού πολιτισμού, παρότι αν λειτουργούσαν αμερόληπτα θα έπρεπε να ακυρώσουν ολόκληρα κείμενα άλλων πολιτισμών που βρίθουν στοιχείων θρησκευτικής βίας και μηδενικής ανοχής έναντι των γυναικών και της

ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. *Εν τέλει, η cancel culture αποτελεί μια όψη της ευρύτερης κρίσης της δυτικής ταυτότητας, εκείνης πάνω στην οποία όμως θεμελιώνεται το δικαίωμα όλων μας να κρίνουμε και να αμφισβητούμε.*

Η κυρία Αννα Γρίβα είναι συγγραφέας και ιστορικός τη

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ (1908-1960)

Η Μεγάλη Χίμαιρα απόσπασμα

Η Μαρίνα, νεαρή Γαλλίδα, ερωτεύεται και παντρεύεται έναν Έλληνα καπετάνιο, τον Γιάννη. Αφήνει τη χώρα της και μετακομίζει στη Σύρο. Εκεί συγκατοικεί με την πεθερά της, τη γριά Ρεϊζαίνα.

Ο γάμος τους γίνηκε ύστερ' από μια βδομάδα, στον Άγιο Νικόλαο τον Πλούσιο. Όλος ο καλός κόσμος της Σύρας ήταν προσκαλεσμένος. Κι ήρθε ο καλός ο κόσμος, με περιέργεια και συμπάθεια, να θαυμάσει το νιό κι όμορφο ζευγάρι. Ο Γιάννης έλαμπε από χαρά και χαμογελούσε με τα κάτασπρα δόντια του. Η Μαρίνα με μάτια στυλωμένα πέρα, μακριά, ονειρευόταν...

Η γριά Ρεϊζαίνα δεν έπαιρνε μεγάλο μέρος στη ζωή του αντρώγυνου. Ήσυχη, λιγομίλητη, περπατώντας αθόρυβα, κρατούσε ουσιαστικά το νοικοκυριό με ικανότητα και διακριτικότητα, που προκαλούσε την ευγνωμοσύνη της Μαρίνας. Η νοοτροπία της σφυρηλατημένη με την παράδοση της ελληνολατινικής φατριάς, την πρόσταζε να υποχωρήσει μπροστά στη γυναίκα του αρχηγού της οικογένειας, του πρωτότοκου γιου της. Έτσι ήταν ο άγραφος νόμος από πάντοτε. Εξάλλου αυτή η ξένη, η όμορφη και «σοφή» κυρία που έκανε στο γιο της την τιμή να γίνει γυναίκα του, έπαιρνε στα μάτια της γριάς θέση ανώτερη, άξια σεβασμού. Εκείνο που τη γέμιζε με δέος ήταν τα χρήματα, που ήρθαν στη φαμίλια μαζί με τη νύφη: οι 30.000 λίρες του δεύτερου βαποριού, που προβίβασαν το γιο της από μικρό σε μεγάλο εφοπλιστή.

Πολλές φορές, τα πρωινά που ο Γιάννης έλειπε στη Σύρα, πεθερά και νύφη κουβέντιαζαν παρακινημένες από κάποια βαθύτερη ανάγκη επαφής. Η Μαρίνα έλεγε πολύ λίγα για την παλιά της ζωή. Είχε αποφασίσει να μην εξομολογηθεί ποτέ, σε κανέναν, όλα εκείνα που υπήρξαν η δυστυχία και η ντροπή της πρώτης ηλικίας της.

-Μη γυρεύεις λεπτομέρειες από την παλιά μου ζωή, είχε πει του Γιάννη. Ήταν τόσο δυστυχισμένη, που δεν θέλω ούτε να τη θυμάμαι. Σου λέω την αλήθεια. Και σε παρακαλώ να σεβαστείς την επιθυμία μου.

- Θα τη σεβαστώ...

Πήγε και βρήκε τη μάνα του, τη Ρεϊζαίνα. Ήταν δύσκολο να της πει αυτό που ήθελε

: -Μητέρα, η Μαρίνα δεν είναι σαν τις δικές μας τις γυναίκες. Σκέφτεται αλλιώς, νιώθει αλλιώς. Δεν θα 'θελε ποτέ να τη ρωτάνε για την περασμένη ζωή της. Αν νιώσει την ανάγκη, θα μιλήσει πρώτη αυτή...

Η ματιά της γριάς συννέφιασε:

-Θα ρεείς πως θα τη ρωτούσα, αν δεν καταλάβαινα πως ήθελε να μιλήσει; Φαίνεται πως με έχεις για ανέμυαλη...

-Μη με παρεξηγείς...

-Πώς γίνεται να σε παρεξηγήσω; Θα ήθελα όμως να σε ρωτήσω κάτι...

- Τι;

- Εσένα σου μίλησε ποτέ;

- Όχι, ποτέ. Ούτε θα μου μιλήσει.

Η γριά ένιωσε ένα δυνατό χτύπο στην καρδιά: «Δεν τον αγαπάει. Όχι, δεν τον αγαπάει» Μπόρεσε να συγκρατηθεί να μην καταλάβει ο Γιάννης την ανησυχία της και είπε με φωνή άχρωμη

: -Έτσι φαίνεται είναι οι ξένες. Δεν έχουν την καρδιά στο χέρι, διαφεντεύουν τη γλώσσα τους...

Ο Γιάννης κατάλαβε. «Δεν την αγαπάει. Όχι, δεν την αγαπάει. Μα κι η Μαρίνα...Είναι έξυπνες και οι δυο. Θα βρουν τρόπο να συνεννοηθούν.»

Έτσι οι συνομιλίες της Ρεϊζαίνας με τη νύφη της ήταν συνήθως ένας μακρύς μονόλογος της πρώτης. Η γριά η ποτισμένη με το φαρμάκι της γυναίκας του ναύτη, διηγόταν την ιστορία της θαλασσοδαρμένης φαμίλιας της. Τα λόγια αντηχούσαν στο στόμα της σαν ποίημα, που δεν ήταν άλλο από το μεγάλο έπος της θάλασσας. Η Μαρίνα την άκουγε με ενδιαφέρον, πολλές φορές και με συγκίνηση. Μα όλ' αυτά ήταν ξώπετσα, μην μπορώντας ν' αγγίξουν το βάθος της καρδιάς.

Δεν γινόταν να μονιάσουν αυτές οι δύο γυναίκες. Τις χώριζε ένα απέραντο διάστημα από χώρες, φυλές και κλίματα. Η μία ήταν κόρη των

ξανθών Βίκινγκς, των σκληρών πολεμιστών του χρυσαφιού. Η άλλη Ασιάτισσα, με ψυχή κλειδωμένη, είχε στις φλέβες της το αίμα των αληθινών θαλασσιनों, εκείνων που παλεύουν πραγματικά με το κύμα για να εμπορευτούν τον πλούτο της γης. Για τους πρώτους, η θάλασσα είναι μέσο· για τους δεύτερους, σκοπός.

«Όταν μπορέσω -συλλογιζόταν η Μαρίνα- να βρω εκείνο που κρύβεται κάτω από τα λόγια της, τότε θα καταλάβω πως γίνηκα ένα με τούτη τη γη και τους ανθρώπους της»

Την ίδια στιγμή η Ρεϊζαίνα έλεγε μέσα της: «Όχι! Εκείνο που θα 'λεγα σε μία γυναίκα που 'χει το ίδιο αίμα με μας, σε τούτη δεν μπορώ να το πω. Δεν θα με καταλάβει. Αλλά κι ούτε θέλω να με καταλάβει.»

Μ. Καραγάτσης,

Η Μεγάλη Χίμαιρα, Αθήνα: Εκδόσεις Εστία, 2016

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 70-90 λέξεις περίπου το περιεχόμενο των 3 πρώτων παραγράφων του πρώτου κειμένου(Οι γνώμες είναι...δημόσιο διάλογο)

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1 *Εν τέλει, η cancel culture αποτελεί μια όψη της ευρύτερης κρίσης της δυτικής ταυτότητας, εκείνης πάνω στην οποία όμως θεμελιώνεται το δικαίωμα όλων μας να κρίνουμε και να αμφισβητούμε.*

Να αναλύσετε και να ερμηνεύσετε το περιεχόμενο της παραπάνω φράσης σε μια παράγραφο 80-100 περίπου λέξεων.

(μονάδες 10)

B2. α) Στο κείμενο 2 η συντάκτρια επιλέγει τη χρήση του γ 'ενικού και α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου. Αφού καταγράψετε δύο παραδείγματα για το καθένα (μονάδες 4) να εξηγήσετε τη λειτουργία τους (μονάδες 6)

(μονάδες 10)

β) Στο κείμενο 1 να βρεθούν 5 όροι ειδικού λεξιλογίου και να δικαιολογηθεί η χρήση τους

(μονάδες 10)

B3. έτσι, αφού, αν και, λοιπόν ,όπως: να δηλωθεί η χρήση των διαρθρωτικών λέξεων στο κείμενο 1
(μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ

Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο με τρεις τουλάχιστον κείμενους δείκτες σχολιάζοντας την στάση της γριάς Ρεϊζάνας και εστιάζοντας στο βασικό μήνυμα που θέλει να προβάλλει το κείμενο. Θεωρείτε πως το θέμα που παρουσιάζει είναι διαχρονικό; (150-200 λέξεις)
(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Στηριζόμενοι στα 2 κείμενα που διαβάσατε σε ομιλία σας που θα εκφωνηθεί σε Συνέδριο Νέων στο οποίο συμμετέχετε εκπροσωπώντας το σχολείο σας. να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις από το κοινωνικό φαινόμενο της cancel culture και να αναφερθείτε στην αναγκαιότητα καλλιέργειας της σωστής κριτικής σκέψης στη ζωή των νέων.(350-400 λέξεις)
(μονάδες 30)